ÅRSPLAN 26/27

Leiknes FUS barnehage

Leiknes

INNHOLD

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene
Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag
Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold
Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid
Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger
Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet
Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

BARNET FØRST!

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:
Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Leken er et mål i seg selv og det aller viktigste som foregår. Vi skal sammen fylle barndommen med glede gjennom lek, og det er i leken at barn kan glede seg over å få være den beste utgaven av seg selv. Følelsen barna opplever i god lek er glede - dette er et høyt mål i seg selv. Gjennom leken når barna målene sine, ikke fordi de må, men fordi de har lyst.
- Visjonen peker på at vi gjør noe sammen, at vi sammen sørger for at barn og andre opplever at barndommen har verdi i seg selv. Her skaper vi hverdagsmagi i små og store former på barnas premisser, og gjennom tiden i barnehagen blir mange gode vennskap dannet. Dette er utgangspunktet for våre planer.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Glødende voksne	Skapende voksne	Tilstedeværende voksne
• Personalet evner å skape magiske øyeblikk i hverdagssituasjoner. • Personalet viser genuin interesse for hvert enkelt barn. • Barna møter motiverte voksne som viser tydelig engasjement i hverdagen. • Personalet viser positivitet som smitter over på barna	• Vi har mot til å utfordre gamle vaner og skaper nye forbedrede løsninger. • Vi er nysgjerrige og verdsetter handlekraft og kreativitet. • Vi er løsningsorienterte og ser muligheter fremfor begrensinger. • Vi utfordrer vårt eget og andres tankesett.	• Alle blir møtt av en trygg voksen med blikk kontakt og et «Hei» når dere kommer til barnehagen. • Personalet har tid til foreldrene når de henter og leverer, og tilbakemeldinger blir tatt seriøst og følges opp. • Personalet har alltid et fang eller en trygg hånd å tilby barna. • Personalet er lydhøre for barnas behov og støtter dem i deres utvikling.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

FUS barna har ett positivt selvbilde når de voksne:

- Gir barna mye ros for prososiale handlinger, og jobber kontinuerlig med sosial kompetanse i hverdagen.
- Støtter opp om barnas undring og (kreative) utfoldelse
- Støtter og veileder barna i/på alle områder i deres utvikling
- Er gode og trygge voksne i møte med alle barn

FUS barna er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse når de voksne:

- Er til stede for alle barn
- Legger til rette og støtter i lek og aktiviteter både i små og store grupper
- Går foran som ett godt eksempel
- Har god kommunikasjon med hjemmet

FUS barna gleder seg til resten av livet, de vet at de har påvirkningsmulighet og innspillene deres teller når de voksne

- Legger til rette for barns medvirkning i barnehagehverdagen
- Lytter til barna
- Tar tak i barnas innspill og viderefører disse i barnehagehverdagen
- Er trygge voksne som oppfordrer barna til å komme med innspill, og viser barna at de blir tatt på alvor når de ytrer seg

FUS barna har det gøy i barnehagen når de voksne:

- Legger til rette for relasjoner, sosialt samspill og vennskap
- Legger til rette for lek, og er deltakende i lek med barna
- Gleder oss sammen med barna
- Tøyser, tuller og er eventyrlystne

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Leiknes FUS barnehage AS ligger på Leknes i Alver kommune, og er en av 178 FUS barnehager i Norge. For mer info om FUS og Trygge barnehager, gå inn på www.fus.no.

Barnehage har fire avdelinger; Sniglespretten, Bademyggen, Kosemakken og Grashoppa. Aldersinndelingen på avdelingene kan variere fra år til år ut fra barneantall og søkere. Dette barnehageåret er to av avdelingene slått sammen til en avdeling som heter Sniglespretten hvor barna er i alder 1-3 år. Grashoppa sin barnegruppe er i alder 2-6 år og Kosemakken har barn i alder 2-6 år dette barnehageåret.

Barnehagen ligger vakkert til med skog, sjø og fjell i umiddelbar nærhet. Med buss eller båt kommer vi oss også til Knarvik og Bergen hvor vi har tilgang til mange ulike kulturopplevelser.

På vår hjemmeside leiknes.bhg.no finner du mer informasjon om barnehagen, hvem som jobber her, og vår kontaktinformasjon.

Årsplanen vår har som mål å være et arbeidsverktøy for alle ansatte, samt gi informasjon ut til tilsynsmyndigheter, samarbeidspartnere, foreldre/ foresatte og andre om hvordan vi jobber. Den viser også hvilke verdier og holdninger som er viktige for oss.

Vi har som mål å skape et pedagogisk miljø som ivaretar barns beste, gir barna gode mestrings-opplevelser, og som gjør at barna ser tilbake på tiden i barnehagen med glede. Vi jobber for at alle barn som går i vår barnehage skal vite at de er mer enn god nok fordi de er akkurat den de er. Dette skal vi gjøre i samarbeid og forståelse med hjemmet. Et godt foreldresamarbeid er en viktig nøkkel til barnas trivsel og utvikling. Vi setter pris på foreldregruppens engasjement og ønsker å sikre deres medvirkning til videre utvikling av barnehagetilbudet.
Ønsker alle velkommen til et innholdsrikt og godt barnehageår i Leiknes FUS barnehage.

Eva-Linn Olsen
Daglig leder

Leiknes FUS barnehage

Adresse: Storneset 1, 5915 Hjelmås
Telefonnummer: 56 12 60 06
E-post: dl.leiknes@bhg.no

Avdelingene:

Sniglespretten 1-3 år
natalie.frodeberg@bhg.no

Grashoppa 2-4 år
silje.strom@bhg.no

Kosemakken 3-6 år
linn-anita.skistad£bhg.no
stine.strommen@bhg.no

fus.no/leiknes

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkers av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Barn er unike, nysgjerrige og utforskende
- Personalet skal bidra til at alle barn som går i barnehagen, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek.
- Barn er forskjellig, og de føler og opplever omgivelsene på ulike måter.
- Vi voksne skal møte barn på følelsene og gi de trygge rammer til å kunne utforske i hverdagen. Barna skal bli anerkjent for egne opplevelser og blir trodd når det forteller.
- Barn kommunisere både med og uten ord og de voksne må søke å forstå og tolke barnas uttrykk og gi barna mulighet til å medvirke i egen hverdag.
- Barn har ulike forutsetninger og de voksne må justerer både sin tilnærming og innholdet i forhold til dette, slik bidrar vi til at barna får tro på egne evner og får mestringsopplevelser i hverdagen.
- Vi voksne skal bidra til å stimulere og støtte barnas allsidige utvikling, og bidra til utvikling av et godt selvbilde og god sosial kompetanse.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

I Leiknes FUS barnehage skal alle barn få anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom medvirkning skal vi sikre at barna får oppleve demokratisk deltakelse i hverdagen og språklige ferdigheter. Barna skal få erfare at deres stemme har betydning, og skal samtidig erfare at man i et felleskap også må ta hensyn til gruppens beste.

Våre arbeidsmåter:

- Personalet tar barns medvirkning på alvor, bruker aktivt ASK for å sikre alle barn tilgang til et språk hvor de får uttrykt seg, og bruker observasjoner av barns interesser og trivsel som utgangspunkt for planlegging.
- Voksne slutter opp om demokratiske verdier og er gode rollemodeller.
- Barna får ta del i demokratiske valg, tilpasset alder og modenhet

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

I vår barnehage ønsker vi å bidra til verdier som toleranse og respekt for andre, og vise at det finnes mange måter å leve, tenke og handle på. Barna hos oss skal oppleve at barnehagen ser mangfold som en ressurs og at akkurat de er verdifulle og blir anerkjent for den de er, ikke hva de gjør. Barnehagen skal gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av felleskap, samtidig som undring over likheter og forskjeller skal ha en naturlig plass i samtaler og ufarliggjøres.

Våre arbeidsmåter:

- Vi viser glede for å se hvert enkelt barn når det kommer i barnehagen.
- Vi ser hvert enkelt barn og anerkjenner dem for hvem de er ikke hva de gjør.
- Vi er ikke redd for å snakke om likheter og ulikheter i vårt pedagogiske arbeid.
- Vi er nysgjerrige på verden og samfunnet sammen med barna, og legger til rette for undring rundt ulike levesett, kulturer og religioner.
- Vi skaper felles opplevelser for alle avdelingene i barnehagen, blant annet gjennom fellessamlinger gjennom året.

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10)

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

I vår barnehage jobber vi med å skape like muligheter for alle til å bli sett, hørt og delta i felleskapet. Mye av arbeidet med likestilling og likeverd handler om holdninger, og de voksne jobber derfor bevisst med å reflektere over dette slik at handlinger og valg formidler likeverd og likestilling.

Våre arbeidsmåter:

- Vi tilbyr likt lekemateriell uavhengig av kjønn.
- Vi jobber aktivt for å forebygge diskriminering blant annet ved å kontinuerlig vurdere eget arbeid.
- Vi reflekterer rundt egne holdninger og har fokus på holdningsskapende arbeid på møter.
- Vi arbeider kontinuerlig med omsorg og setter fokus på barns omsorg for hverandre.
- Vi justerer oss til hvert enkelt barn der de er og tilrettelegger for at alle får delta i fellesskapet.

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Barna får ta del i refleksjoner rundt miljøvern og kildesortering.
- Vi reflekterer over bærekraftig utvikling når vi arbeider med barnekonvensjonen.
- Barna møter personale som byr på sin kunnskap rundt naturens mangfold.
- Barnehagen har fokus på gjenbruk og på å ta vare på det vi har av materiell. Ved innkjøp skal kvalitet veie tyngre enn kvantitet.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Være til stede i barnas lek for å støtte dem i å mestre motgang og håndtere utfordringer.
- Jobbe med følelsesregulering.
- Romme barnas ulike reaksjonsmønstre og følelsesuttrykk gjennom å benevne, bekrefte, gi støtte og forståelse.
- Gi alle barn tro på at de gode nok for den de er, og at de er en verdifull del av fellesskapet.
- Se barna for hvem de er, ikke hva de gjør eller presterer.
- Være oppmerksom på at mobbing forekommer i barnehagealder, og kontinuerlig jobber for å forebygge for at det skjer.
- Ha oversikt over hvert enkelt barns utviklingsnivå og nærmeste utviklingssone.
- Ha faste tur dager og en tydelig progresjonsplan for turdestinasjonene. Legge opp til turer med variert innhold og tilrettelegge for at alle barn kan delta og få sine behov dekket underveis.
- Ha en positiv innstilling til å være ute med barna, og delta aktivt i lek og utforsking i naturen.
- Inkludere barna i planlegging og gjennomføring av matlaging, og legge opp til en variert meny gjennom måneden.
- Være gode rollemodeller for smaking, og være nysgjerrig og undrende med barna om hvor maten kommer fra.

Kosthold og helse:

- I arbeidet med SmartMat får barna oppleve matglede og være med å lage og smake på mye variert sunn mat. SmartMat skal gi barna ernæringsmessig fullverdige måltid med så rene produkter som mulig av kjøtt og fisk, grønnsaker, frukt og grove kornprodukter. Når barn er med å lage mat, får de eierskap til maten og lyst til å prøve ut nye smaker. Vi serverer alltid grønnsaker / frukt til alle måltid.
- Måltid skal først og fremst fremme matglede hos barn. Gode opplevelser rundt måltidet mener vi vil bidra til matglede og gode matvaner hos barna i FUS. Vi ønsker at måltidet skal introdusere nye smaker og nye matvaner hos barna som igjen vil legge til rette for et variert kosthold. I tillegg er

næringsrik mat og nok byggeklosser viktig for å sikre at hjernen og kroppen fungerer optimalt slik at barna har nok energi til å opprettholde god lek over tid.

Ukesrytme for mat hos oss er slik:

- En dag med grovt brød med pålegg og grønnsaker og en dag med potet/speltlomper. Vi har fokus på å tilby mest mulig rene påleggsvarer og minimere bruk av tubepålegg eller andre ultraprosseserte varer. En av smørelunsj dagene lager vi til kokt egg, eggerøre eller omelett.
- Vi serverer grøt/ gryn m.melk en dag i uken hvor barna får tilbud om frutk/bær, kanel, smør og eventuelt honning på.
- En dag i uken har vi fiskefokus hvor barna får ulike fiskepålegg eller en varmrett med fisk som proteinkilde. Pluss en fast dag med en varmrett til lunsj. Hva dette er varierer fra uke til uke.
- Våre retningslinjer i SmartMat er basert på Helsedirektoratets anbefalinger for sunn mat og matglede.

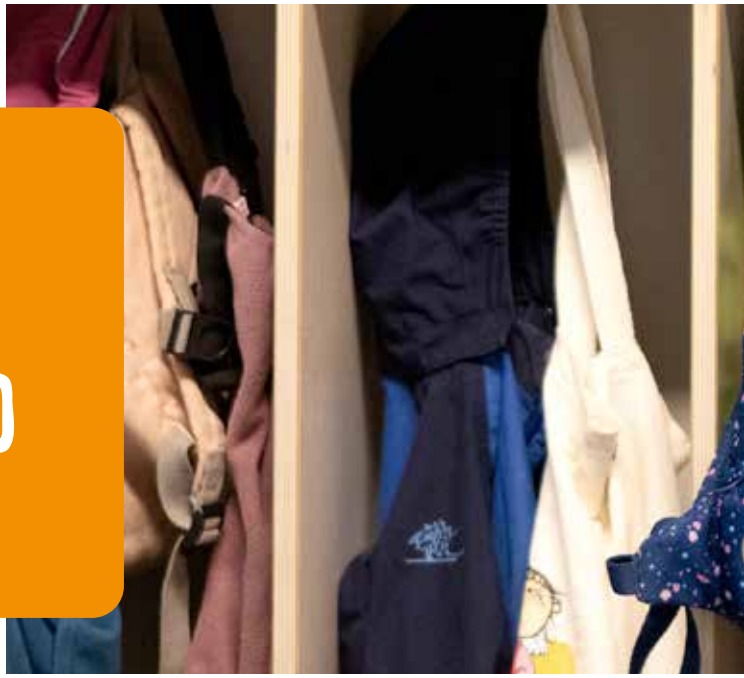
Smartmat hos oss betyr at:

- Vi serverer grønnsaker så ofte vi kan – både oppskårne til brødmåltider og varmmåltider.
- Vi bruker fisk eller fiskemat minst en gang i uken.
- Vi bruker kjøtt eller kjøttvarer minst en gang i uken.
- Vi bruker mest mulig næringsrikt korn.
- Vi bruker vann som tørstedrikk, og koser oss heller med mindre mengder av annen drikke.
- Vi har god balanse mellom varmmat og brødmat for å skape variasjon.

Lek og lekens egenverdi

- Lek er en grunnleggende del av barns utvikling, og gjennom leken utvikles det sosiale ferdigheter, barna bearbeider inntrykk og lærer å utrykke seg selv som et selvstendig individ. Barna utforsker også verden gjennom leken. Å leke er gøy! Det er morsomt, magisk, spennende og utfordrende. Det å ha det morsomt og oppleve glede i hverdagen gjør at vi har det godt, og det bidrar også positivt for den psykiske helsen. I vår barnehage skal lek ha en sentral plass og lekens egenverdi skal anerkjennes. Dette gjør vi ved å ha et stort på lekens egenverdi, og lekende voksne. Våre ansatte i Leiknes FUS barnehage har en viktig rolle i å støtte, berike og anerkjenne barns lek. Når voksne deltar i leken, viser vi at leken er verdifull, og vi kan være med på å skape en trygg ramme for leken, hvor barna får mulighet til å utforske og utvikle seg.
- Lek er et stort begrep så vi har delt det opp i viktige kjernefaktorer som må være på plass for at leken skal ha egenverdi.
- Trygghet og relasjon mellom barn og voksne er en nødvendig faktor. Vi skal være tilstede, deltakende i leken og vi har alltid et ansvar for å bygge gode relasjoner som skaper trygghet.
- Vi skal støtte og inspirere barnas lek gjennom å delta, stille åpne spørsmål eller tilføre nye elementer i leken slik at en jobber for å utvide barnas lek.
- Vi skal møte barnet på deres premisser, være gode rollemodeller og tilrettelegge for gode lekemiljøer både ute og inne.
- Lekens egenverdi knyttes til den mer eller mindre umiddelbare glede og lykke, fornøyelse og velbehag barna finner i den. Fra sanselek hos 1-2 åringer til regellek hos 5-6 åringer, bygger leken et fundament for sosial, kognitiv og emosjonell utvikling. Det er derfor viktig at vi voksne tilrettelegger for tid, rom og variasjon i barns lek. Å se barn er noe annet en å se sammen med barn og i det øyeblikket der vi er sammen og deler et fellesskap skjer det magi!

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helthetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning: Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte: Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: de ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger: Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring: De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/ aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De

BARNET FØRST!

har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Slik arbeider vi med Barnet først:

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

- God og varm omsorg og det å bli kjent er alltid fokus gjennom hele året.
- Vennskap, bli kjent, finne sin plass står sentralt hos oss.
- Vi jobber med fellesskap i gruppen, vennskap og det å høre til gjennom hele året.
- Tilstedeværende voksne, sensitive voksne som ser hva barna trenger, tett på og i lek og aktivitet sammen med barna
- Glede og humor og det å ha det gøy sammen

Organisering og ledelse:

- God plan – kortsiktig og langsiktig
- Ta barna med i plan og gjennomgang av det som skal gjøres daglig, ukentlig og hver måned.
- Ha en god dagsrytme og forutsigbare dager for barna er en stor del av det å bli trygg i barnehagen
- Gode rutiner, oversikt, dagsplan,
- Tilstedeværende voksne
- Delte grupper der vi kan jobbe i mindre grupper.
- Oversikt og god merking slik at barna selv kan finne det de trenger og få oversikt
- Tydelige og forståelige regler og rutiner i avdelingene

Læringsstøtte:

- Vi voksne skal være gode språkmodeller
- Stille åpne spørsmål
- Bruke et avansert språk og legge til rette for gode leke situasjoner der barna lærer best.
- Bade barna i språk, fokus på høytlesning og god visuell støtte i det fysiske miljøet.
- Tilbakemeldinger på ønsket adferd
- Delte grupper hvor forutsetningene for læring er størst.
- Gode og nære samtaler, der en har tid til å reflektere sammen med barna

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

Barns medvirkning handler om at alle barn opplever å bli sett og hørt. Å føle at man blir tatt på alvor og at ens stemme er betydningsfull og er en viktig del av fellesskapet. De voksnes fokus på medvirkning skal gi barna mulighet til å påvirke egen hverdag og bidra til en begynnende forståelse av hva det vil si å være en del av et demokratisk samfunn. Personalet må være sensitiv ovenfor barns utrykk både kroppslig og verbalt, og tilrettelegge for at barna opplever en progresjon i forhold til medvirkning i tråd med egen modenhet.

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Vi deltar aktivt i leken og tar barns interesser og innspill inn i planlegging og vurdering.
- Vi er oppmerksomme på barnas kroppsspråk og bygger videre på barnas initiativ.
- Vi er lyttende
- Vi lager planer med rom for endring ut fra barnas reaksjoner og innspill.
- Vi gir barna mulighet til valg i hverdagen tilpasset modenhet.
- Vi lytter til foreldres tilbakemeldinger i forhold til deres barns uttalelser omkring barnehagens innhold.
- Vi legger til rette for demokratiske prosesser ut fra modenhet.
- Vi skal kunne forandre planer i forhold til barns spontanitet
- Vi øver på selvstendighet

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Vi møter foreldre med et smil og med godt humør.
- Vi bruker foreldrenes navn aktivt i møtesituasjoner i hverdagen.
- Vi bruker Mykid aktivt gjennom året for å vise hva vi skal og hva vi har gjort
- Vi sender ut månedsbrev. Her vil foreldre få en kort oppsummering av forrige mnd, en kort gjennomgang på månedens innhold og viktig informasjon fra barnehagen.
- Vi tar foreldres innspill og tilbakemeldinger på alvor
- Vi tar opp viktige saker i SU og involverer foreldrerådet gjennom året

Samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldre og barnehagepersonalet har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

I Leiknes FUS barnehage legger vi til rette for foreldresamarbeid på individ- og gruppenivå. På individnivå vil foreldre få tilbud om to foreldresamtaler, en på høsten og en på våren. Samtalen på høsten er obligatorisk for alle, for å sikre et tydelig og godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet så tidlig som mulig etter oppstart.

Gjennom en gjensidig og likeverdig dialog mellom foreldre og en pedagog fra barnets avdeling, kan man drøfte erfaringer, utvikling, trivsel mm. Barnehagen bruker observasjonsverktøyet ALLE MED som utgangspunkt for samtalene. Tolk blir tilbudt dersom det er ønske og behov for det. For barn som skal begynne på skolen blir samtalen på våren en overgangssamtale. Dette er en obligatorisk samtale, som skal legge grunnlag for at overgangen fra barnehage til skole blir så god som mulig.

Foreldresamtalene skal også sikre at foreldre får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av barnehagetilbudet. På gruppenivå arrangerer barnehagen foreldremøter minst en gang i året. Her kan foreldre melde inn ønsker knyttet til tema som skal tas opp via SU. I SU sitter representanter for foreldrene (en fra hver avdeling), fire representanter for de ansatte og daglig leder som representerer eier. SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for alle parter, som på ulike måter har et ansvar for barnehagens innhold og drift. Hvem som er med i SU fra foreldregruppen og fra de ansatte informeres om etter høstens foreldremøte.

En annen viktig arena for foreldres medvirkning, er den årlige brukerundersøkelsen gjennom UDIR. Her får foreldre anonymt gi sin vurdering av ulike sider ved barnehagen. Resultatet blir utgangspunkt for videre arbeid med kvaliteten i barnehagen og på hver enkelt avdeling.

Samarbeid med andre instanser:

- Barnehageadministrasjonen i kommunen – Kommunen er tilsynsmyndighet for både kommunale og private barnehager og skal sikre at barnehager følger lover og forskrifter, og at barna får et tilbud med god kvalitet.
- Vi samarbeider også med de kommunale barnehagene blant annet gjennom ledersamlinger som skal sikre at barna i hele kommunen får et likeverdig og godt barnehagetilbud.
- PPT – Vi har en fast kontaktperson i PPT som heter Mona Wiik. Hun kommer til oss ca. to ganger i måneden, og tilbyr veiledning til personalet, foreldre og oppfølging av enkeltbarn og barnegrupper.
- Barnevern – Barnehagen har opplysningsplikt til barnevernet etter barnehagelovens paragraf 22.
- Helsestasjon – Barnehagen har også opplysningsplikt til sosialtjenesten og kommunale helse og omsorgstjenesten, barnehageloven paragraf 21.
- Høyskole/Universitet & videregående skoler – Barnehagen samarbeider med ulike utdanningsinstitusjoner på ulike nivå, og tar inn elever og studenter.

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- Vi tilbyr besøkstid 1 dag i uken fra mai/juni, hvor de barna som skal begynne hos oss får mulighet til å komme og bli kjent med avdelingen, uteområdet og personalet som skal være der til høsten.
- I forkant av oppstart i barnehagen, tilbyr vi hjemmebesøk til de som ønsker det. Her får vi mulighet til å bli kjent med hverandre i barnas trygge omgivelser. Dersom man ikke ønsker hjemmebesøk, er familien velkommen til en oppstarts samtale i barnehagen.

I velkomstbrev som sendes ut i forkant at oppstart er de tre første dagene lagt inne med korte dager sammen med foreldrene. Vi tenker likevel hos oss at man må beregne lengre tid enn dette, minimum 5 dager, både som barnehage og foreldre i forhold til hva som utgjør tilvenningsperioden, men vi ser an barna og er i dialog med foreldre underveis som utgangspunkt for videre opplegging av tilvenningen. Noen barn er veldig klar for å begynne i barnehagen, mens andre trenger mer tid. Vi ønsker alltid barnas beste og strekker oss langt for å sikre en god barnehageoppstart.

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

I Leiknes Fus barnehage setter vi tilvenning høyt på prioriteringslisten. For oss er det viktig at barna er trygge når de skal over til ny avdeling. Derfor begynner barn i god tid i forveien å komme på besøk til den nye avdelingen de skal begynne på. En eller flere kjente voksne følger barna opp i tilvenningstiden, hvor de blir møtt med ansatte som hører til avdelingen de skal begynne på til høsten. Dette gjør vi for å skape gode relasjoner før overgangen skal skje.

Vi har også felles turer for de ulike avdelingene slik at de får enda flere muligheter til å bli kjent.
Hele juni har vi tilvenning på ny avdeling, sammen med en voksen fra avdelingen barna allerede går på. Antall voksne som følger, avhenger av barnetall. På denne måten får vi sammenhengende tilvenning over lengre tid. Her blir barna møtt av voksne som skal være med barna til høsten. Fokus i juni er å bli kjent med hverandre og skape trygge relasjoner.

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

I Leiknes FUS barnehage har vi et godt og tett samarbeid med skolen. På vårhalvåret arrangeres det flere ulike aktiviteter som skal bidra til en god og trygg overgang. Barna går på tur til skolen for å bli kjent, og går tur sammen med skole/SFO. De får komme på besøk og ha aktiviteter i et klasserom og skole/SFO kommer på besøk til barnehagen.

Vi har overgangssamtaler med skolen hver vår i samarbeid med foreldrene, hvor vi sammen finner ut av hvordan overgangen kan gjøres best mulig for hvert enkelt barn.

Førskolegruppen:

Førskolebarna i Leiknes FUS samles ett par dager hver uke til førskolegruppe og førskoletur. Hovedmålet vårt er at barna skal få gjøre seg gode erfaringer, få mulighet til å aktivt bidra med egne tanker og innspill og at de har påvirkningsmulighet i hverdagen. På denne måten skaper vi trygge, selvstendige barn.

Gjennom året som førskolebarn har vi et eget førskoleopplegg. Som utgangspunkt for aktiviteter skal vi i år bruke «Språksprell». Språksprell har gode og morsomme aktiviteter knytt opp til både språk, matte i barnehagen, det å bruke kroppen sin i ulike aktiviteter og sosiale ferdigheter i ulike leke situasjoner og andre settinger. Etter hver økt med gruppe, vil vi avslutte med en aktivitet. Dette kan være eksperimenter, regellek eller brettspill m.m. Vi skal også gå lengre turer. Da må vi øve oss på å pakke sekken vår. Hva trenger vi å ha med? Er det varmt, kaldt, vått og tørt. Barna får mulighet til å gjøre seg ulike erfaringer. Vi ønsker også at barna skal oppleve å få tillit av de voksne i ulike situasjoner, det vil være å gå i garderoben å kle på seg eller ha friminutt ute «uten» en voksen eller hjelpe til med ulike ansvarsoppgaver i barnehagen.

Vi ønsker også å gi barna noen opplevelser utenfor barnehagen, det vil kunne være en tur på biblioteket i Knarvik eller andre turer utenfor barnehagens nærmiljø.

Tradisjons tro avslutter vi barnehagelivet med en skikkelig ROSA-russ feiring. Her skal barna få russelue, russekort, de skal få gjøre ulike russeknuter,

gå fremst i årets 17.mai tog og vi skal skape gode minner som barna skal få ta med seg inn i skoletiden.

Som ellers i barnehagen er vi opptatt av at den voksne også i førskolegruppen er tydelig sammen med barna og viser dem respekt, varme og innlevelse og skaper optimale forutsetninger for utvikling. I førskolegruppen jobber vi også mye med selvstendighet og at barna skal oppleve å få tillitt av de voksne i ulike situasjoner. Dette kan handle om alt fra å øve på påkledning, smøring av mat, toalettsituasjon- til å ha friminutter, få leke «alene» inne, eller hjelpe til med ulike ansvarsoppgaver i barnehagen.

Når barna går videre til skolen skal de i tråd med hovedmålene:

- Ha et positivt selvbilde.
- Være trygge og forskende, trives i lek og ha vennekompetanse.
- Glede seg til "resten av livet", og vite at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller.

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Jevnlig utviklingsarbeid
- Deltar på kurs
- Holde seg faglig oppdatert
- Refleksjon i personalet rundt faglige og etiske problemstillinger
- Jevnlig møtevirksomhet
- Vi tar imot studenter fra høyskolen

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet, som skal planlegges og vurderes ut fra de ulike styringsdokumentene. Den skal også baseres på kunnskap om trivselen til barn og deres allsidige utvikling, både individuelt og i gruppe. Barn og foreldre har rett til å medvirke i disse prosessene. Planlegging gir grunnlag for systematikk i det pedagogiske arbeidet, og skal være utgangspunkt for refleksjon rundt og utvikling av barnehagetilbudet. Årsplanen er en del av denne planleggingen, og er blant annet et arbeidsredskap for personalet til bruk i mer detaljert planlegging. Den skal vise hvordan barnehagen omsetter innholdet i rammeplanen til pedagogisk praksis. Månedsoversikter inneholder mer detaljer om hva som er planlagt, og om hvordan gjennomføringen av planene skal foregå. Barns medvirkning skal stå sentralt i utarbeidelsen av de mer detaljerte månedsoversiktene.

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

Barnehagen skal evaluere arbeidet underveis i forhold til mål, innhold og arbeidsmåter. For å se om vi når målene vi setter oss og om barnehagen oppfyller de kravene som har vært satt, må vi vurdere virksomheten. Dette gjøres kontinuerlig. Her samler vi systematisk inn opplysninger og observasjoner for å reflektere rundt det som skjer. Dette er en forutsetning for å utvikle og eventuelt endre innholdet i barnehagen, sette nye mål, justere planene, sette inn nye tiltak osv. Det gjennomføres også en brukerundersøkelse og medarbeiderundersøkelse i løpet av barnehageåret hvor foreldre og ansatte får komme med synspunkter om barnehagens innhold og arbeid. Dette evalueres også i ettertid, og det utformes tiltaks- og handlingsplan for å forbedre innhold og arbeidsmåter i barnehagen. Barna skal også delta i vurderingen av barnehagetilbudet. Metoder kan være alt fra barneintervju, tilrettelegging av den demokratiske prosessen eller personalets observasjon av barnas uttrykk i ulike situasjoner og aktiviteter.

Dokumentasjon

«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Mykid, bilder og dagen i dag.
- Inviterer foreldre/foresatte inn på avdeling.
- Plakater og andre konkreter hengt opp etc.
- Sosiale medier
- Hjemmesiden vår

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- CLASS gjennom de 3 domenene
- TIK – der vi jobber med å emosjonsveiledning
- ASK- gjennom bruk av bilde og tegnstøtte.
- Vi deler i mindre grupper
- Søke hjelp og veiledning av fagsenter i Alver Kommune når vi trenger ekstra hjelp for å tilrettelegge for barn som trenger det.
- Barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, skal inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet.

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

Barnehagen har utarbeidet en progresjonsplan hvor det fremkommer hvordan vi skal jobbe med de ulike fagområdene:

PROGRESJONSPLAN 1-2 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	METODE/AKTIVITET
Kommunikasjon, språk og tekst	• Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. • Barna skal få innblikk i ulik litteratur. • Barna skal få videreutvikle ordforråd og bruke verbalt språk som kommunikasjon. • Hverdagssamtalen skal ha stort fokus. • Barna skal få erfare tegn til tale. • Voksne skal delta og være språkmodeller i leken til barna.	• Lese bøker, se på bilder, snakke og benevne ulike hendelser, objekt, tanker og handlinger. • Fortelle eventyr og historier, synge sanger, rim, regler og bruk av konkreter. • Tilrettelagte lekegrupper og språkaktiviteter til alle barn. • Tegn til tale i hverdagen, ukens tegn. • Voksne er bevisste språkmodeller. • Hverdagsspråk.
Kropp, bevegelse, mat og helse	• Få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring og lære om kroppen. • Skaffe seg gode erfaringer som trivsel, glede og mestring med varierte og allsidige utfordringer, bevegelsesglede og trivsel. • Barna skal få ulike smaksopplevelser og lære å tørre å smake på ny mat. • Bli kjent med egne og andres følelser.	• La barna gå og oppleve ulendt terreng. • Tilrettelagte og varierte bevegelsesleker ute og inne. • Gi positive tilbakemeldinger på barnas kroppslige mestring. • Gi barna matglede og nye smaksopplevelser. • Vi hjelper barna med å sette ord på følelsene sine.
Kunst, kultur og kreativitet	• Barna skal få oppleve skaperglede og ta i bruk fantasi og kreativ tenking. • Barna skal oppleve ulike estetiske erfaringer med kunst og kultur som gir anledning til blant annet utforskning. • Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.	• Vi introduserer ulike estetiske materialer og uttrykk for barna. • Barna skal få bruke sin kreativitet ved å skape og konstruere (male, klippe, lime, tegne). • Gjennom kreativ fredag skal barna få førstehåndserfaring med ulike materialer.
Natur, Miljø og teknologi	• Barna skal få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. • Bli kjent med de ulike årstidene. • Barna skal få muligheten til å utforske og undre seg over, og i naturen.	• Bruke uterommet i og utenfor barnehagens område til å få erfaringer med de ulike årstidene. • Vi plukker boss i nærområdet. • De voksne er deltakende i utforskning og undring sammen med barna og støtter opp barnas nysgjerrighet. • Snakker sammen med barna om livet i naturen. • Barna skal få erfare at naturen er en arena for lek og utforskning.

FAGOMRÅDE	• MÅL	• METODE/AKTIVITET
Etikk, religion og filosofi	• Tilegne seg grunnleggende samfunnsnormer og verdier. • Barna skal styrke sin sosiale kompetanse. • Barna skal få erfare at vi er alle forskjellige og at vi skal ha respekt for ulikhetene.	• Lese bøker og ha samtaler om hvordan vi er mot oss selv og andre. • De voksne er bevisste rollemodeller. • Få erfaring med norske tradisjoner og høytider gjennom året. • Barnehagen skal samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk.
Nærmiljø og samfunn	• Barna skal få oppleve fellesskapsfølelse og utvikle tillit til at egen deltaking har påvirkning på fellesskapet. • Bli kjent med nærmiljøet. • Barna skal bli kjent med samisk kultur.	• Vi fokuserer på fellesskapet og at alle tar del i det vi gjør. • Vi omtaler hverandre positivt. • Bli kjent med området rundt barnehagen. • Markere samenes nasjonaldag 6. februar – samemåned.
Antall, rom og form	• Barna skal starte sin grunnleggende matematiske forståelse • Erfare plassering og orientering, og slik utvikle lokaliseringsevner.	• Gjøre barna kjent med tall og tallrekken gjennom telling. • Introdusere barna for former, måling og matematisk tenking gjennom lek og samtaler.
Lek	• Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. • Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. • Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre	• Fokus på sanselek, kroppslig lek og sanglek med formål om å skape trygghet og styrke tilknytning og gode relasjoner mellom voksne og barn. • Utforskende lek og enkel rollelek. F.eks. Imitasjon, leke med dukker, bygge klosser osv. Formål om å fremme selvstendighet, mestringsfølelse og begynnende sosial lek.

PROGRESJONSPLAN FOR 3-4 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	METODE/AKTIVITET
Kommunikasjon, språk og tekst	• Barna skal bruke språket for å ta kontakt med andre, i lek og løse konflikter. • Bli bevisst på rytme og lyder i språket. • Videreutvikle begrepsforståelse. • Bruke språk for å sette ord på følelser	• Lese bøker både på nynorsk og bokmål. • Bruke sanger, rim og regler aktivt med barna. • Jobbe med det visuelle gjennom bilder og konkreter. • Bruke hverdagssituasjoner til å utvide begrepsrepertoaret til barna. • Voksne som møter barn på følelser CLASS-TIK, og setter ord på ulike følelsesuttrykk. • Tilstedeværende voksne i leken
Kropp, bevegelse, mat og helse	• Barna skal få oppleve varierte og allsidige motoriske utfordringer, inne og ute. • Videreutvikle grov og fin motorikk. • Erfare ulike årstider. • Barna skal få nye smaksopplevelser. De skal introduseres for mat med ulik konsistens og smak, og motiveres til å smake.	• Finmotoriske aktiviteter, perle, klipping og sortering. • Hinderløyper ute og inne • Faste turdager. • Aktiviteter ute, sangleker. • Vi lager og spiser mat på tur. • Musikk og bevegelse • Kroppen min og mine grenser. • Ulike menyer hver uke der vi har lompedag, havregrøt/gryn, smørelunsj, egg, fiskefokus og varmmat. • Servere grønnsaker til barnehagens måltid, oppmuntre barna til å smake.
Kunst, kultur og kreativitet	• Erfare ulike kulturelle og kunstneriske uttrykk. • Være skapende gjennom varierte uttrykk og teknikker.	• Bruke forming, dans og drama aktivt i hverdagen. • Tegne, male, forme, lime, samtale, klippe. • Legge til rette for at barna selv får skape og uttrykke seg i fellesskap.
Natur, miljø og teknikk	• Oppleve glede ved å ferdes i naturen. • Få kjennskap til bærekraftig utvikling. • Lære å undre seg og studere ting rundt seg. • Få kunnskap om dyr og planter. • Digitale verktøy	• Turer i skog og ulendt terreng. • Samtale om dyr og planteliv. • Avfallssortering. • Kunnskap om naturen og dens ressurser i næringskjeden og som matkilde. • Ha grupper der vi tar i bruk ulike digitale verktøy. Nettbrett, printer, billedtaking.

FAGOMRÅDE	MÅL	METODE/AKTIVITET
Etikk, religion og filosofi	• Få kjennskap til de kristne grunnverdiene, høytider og tradisjoner. • Barna skal medvirke til undring og opplevelser ut ifra egne forutsetninger. • Vennskap	• Mulighet for dialog på barnas premisser. • Markere de ulike høytidene. • Undre seg sammen med barna og deres refleksjoner. • Kirkebesøk ved jul og påske
Nærmiljø og samfunn	• Bli kjent i lokalsamfunnet gjennom turer. • Bli kjent med at samene er Norges urbefolkning	• Besøke bygg i nærmiljøet • Samtale om at vi alle er en del av fellesskapet med vårt mangfold i gruppa • Markere samenes nasjonaldag 6. februar – Samemåned
Antall, rom og form	• Leke med tall og former. • Få kunnskap om begrep, tall og mengde. • Erfare ulike størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne.	• Sortere leker og andre ulike materiell. • Konstruksjonslek • Språkstimulering på ord og begreper. • Spill og puslespill. • Måltidsforberedelse. • Dagtavle og kalender.
Lek	• Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. • Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. • Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre	• Mer avansert rollelek, samarbeid i lek, barna begynner å forstå regler. • Enkle regelleker. • Formål om å styre sosial kompetanse, problemløsning og empati, samt utvikle kreativ tenkning.

PROGRESJONSPLAN FOR 5-6 ÅRINGENE

FAGOMRÅDE	MÅL	METODE/AKTIVITET
Kommunikasjon, språk og tekst	• Barna skal kunne leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, lyder og ord. • Barna skal bli kjent med bøker, sanger, bilder og media. • Barna skal få et utvidet språklig repertoar. • Barna skal få utvide språket sitt og lære nye begrep og preposisjoner.	• Bruke rim, regler, vitser og gåter i samspill med barna. • Voksne som møter barn på følelser CLASS-TIK, og setter ord på ulike følelsesuttrykk. • Lek der barna bruker begrep og de voksne utvider. • Være tilstedeværende voksne i leken, og bruke benevning sammen med barna. • Bruke rytme og sang som metode for språkutvikling. Øve på å lytte ut bokstaver og klappe stavelser.
Kropp, bevegelse, mat og helse	• Barna skal utvikle forståelse og respekt for sin egen og andres kropp. Forstå og respektere at vi alle er forskjellige. • Barna skal få kunnskap om menneskekroppen og få forståelse av hvor viktig det er med gode vaner og et sunt kosthold. • Barna skal få nye smaksopplevelser. De skal introduseres for mat med ulik konsistens og smak, og motiveres til å smake. • Barna skal bli kjent med hvordan vi kan lage mat på tur. • Barna skal lære viktigheten av god personlig hygiene og viktigheten av å utøve hygiene tiltak i de daglige rutinene i barnehagen.	• Bruke samling som aktivitet der vi snakker om respekt, egne og andres kropp. Alle er forskjellige. • Være i aktivitet ute og inne, legge til rette for mestring og utfordring. • Ulike menyer hver uke der vi har lompedag, havregrøt/gryn, smørelunsj, egg, fiskefokus og varmmat. • Servere grønnsaker til barnehagens måltid, oppmuntre barna til å smake. • Barna skal få opplevelser med matlaging ute i naturen. De skal få delta i prosessen med å lage mat på tur. • Vaske hender etter toalettbesøk, når vi har vært ute, før matlaging, før måltid mm.
Kunst, kultur og kreativitet	• Barna skal utvikle evnen til å bearbeide og kommunisere inntrykk, samt gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet. • Utvikle elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form. • Barna skal oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse. • Delta i kunst og kulturopplevelser sammen med andre. • Gi barna tid til å bearbeide inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne.	• Introdusere sang, musikk, drama, instrumenter og lytting, slik at barna kan skape ut fra egen kultur og inspirasjon. • Barna skal få opplevelser med kunst, kultur og kreativitet slik at de får mulighet til å bearbeide egne følelser og inntrykk. • Gi barna opplevelser av hvordan musikk og sang er knyttet opp til vår emosjonsregulering. Vi vil også bruke ulik bakgrunnsmusikk til maleaktiviteter slik at barna får opplevelser med hvilken innvirkning musikken har på vår kreativitet.

FAGOMRÅDE	MÅL	METODE/AKTIVITET
Natur, miljø og teknologi	• Barna skal få erfaring med og kunnskap om dyr, vekster og matvareproduksjon. • Konstruere og utforske ulike materiell og teknologi. • Barna skal lære seg og observere, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomen i den fysiske verden. • Få kjennskap til bærekraftig utvikling. • Ulike digitale verktøy.	• Samtale rundt kretsløp. • Være tilstedeværende i konstruksjonslek. Gi barna opplevelser i bruk av ulik materiell. • Samtale om naturens ressurser og naturvern. Vi voksne må være rollemodeller overfor barna å vise de hvordan en tar vare på naturen. • Gjenvinning og resirkulering. • Ha grupper der vi tar i bruk ulike digitale verktøy. Nettbrett, printer, billedtaking.
Antall, rom og form	• Barna skal undersøke og få erfaring med å løse matematiske problem. • Barna skal få erfaring med tall, mengde, mål og form. • Barna skal få bli kjent med matematiske begrep, tall og mengde. • Rim og rytme.	• Matematikk i hverdagen. Være undrende og utforskende i samspill med barna. • Lekbasert læring. • Gi barna opplevelser med ulike pedagogiske spill der vi har fokus på matematiske begrep, tall og mengder. • Klappe stavelser i navn. • Bruke instrumenter.
Etikk, religion og filosofi	• Barna skal få kjennskap til tradisjoner som er knyttet til høytider i andre religioner og livssyn som er representert i barnegruppen. • Bli kjent med religion, etikk og filosofi som del av kultur og samfunn. • Vennskap. • Etnisk mangfold.	• Forberede og snakke om tradisjoner knyttet til jul og påske. • Besøk fra kirken ved jul og påske. • Barna skal få kjennskap til tradisjoner som er knyttet til høytider i andre religioner og livssyn. • Filosofiske spørsmål. Være undrende sammen med barna. Oppmuntre de til å tenke og undre seg over ulike spørsmål.
Nærmiljø og samfunn	• Barna skal få erfare demokratiske prosesser – barns medvirkning. • Bli kjent med lokalhistorie og tradisjoner. • Barna skal bli kjent med at samene er Norges urfolk og få kjennskap til samisk kultur. • Barna skal få bli kjent med hvor skolen er. • Se hvor vennene bor • Bli kjent i nærområdene.	• Bruke litteratur og fortelling. • Oppsøke *historiske* steder i nærmiljøet. • Markere samenes nasjonaldag 6. februar – Da har vi en måned der vi har fokus på samene og deres kultur og tradisjoner. • Besøke biblioteket i Knarvik. • Samarbeid med skolen. • Turer i nærmiljøet
Lek	• Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. • Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. • Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre	• Rollelek og fantasilek. Voksne skal være en støtte for å gjøre leken mer levende og inkluderende. • Fokus på regellek og sosial lek som forbereder barna på skole og samfunnslivet gjennom samarbeid, turtaking og selvregulering.

NOTATER

NOTATER

Kunnskapsdepartementet. (2017).
Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
Hentet fra https://www.udir.no